

Vaste kaart

Socratisch Café

Filosofische gesprekken gaan vaak over een aantal vaste thema's, 'knopen' die keer op keer onderzocht moeten worden en kwesties waar je steeds opnieuw tegenaan loopt. Hieronder hebben we een selectie van die 'vaste kaart' opgenomen, onderverdeeld naar thema's uit organisaties, maatschappelijke thema's en klassieke thema's. Wij gebruiken ze als middel om een eerste inspectie te doen van wat er op het menu staat in een groep of organisatie.

Thema's uit organisaties

Organisatiecultuur

De kracht van een organisatie ligt in de mensen die er werken. En de kracht van mensen ligt grotendeels in hun houding ten opzichte van hun werk. Kan men iemands houding veranderen? Welke factoren bepalen die houding? Hoe moet je de cultuur van een organisatie beïnvloeden? En is die wel te 'managen'?

Time-management

Sommige mensen hebben alle tijd van de wereld. Anderen komen voortdurend tijd tekort. Is dat een objectief gegeven of een kwestie van mentale houding? Wat is de winst van chronisch tijdgebrek? Is een manager die tijd heeft een contradictie?

Gezag

Er zijn geboren leiders, mensen met een natuurlijk charisma. Maar gezag kan ook ontleend worden aan kennis van zaken, een verantwoordelijke positie, een innemende stijl. Wat zijn daarbij de bepalende factoren? En wat voor soort gezag is er nodig in een organisatie?

Probleemoplossen

Managers zijn besluitvormers, beleidsontwerpers, ideeënmakers. Het zijn oplosers van complexe problemen. Welke vaardigheden heeft zo iemand nodig? Wat zijn de prioriteiten voor een manager? Hoe moet hij zijn beslissingen rechtvaardigen, en hoe juist niet?

Leren in organisaties

Uitwisseling van kennis en expertise kan leiden tot grotere 'kennisproductiviteit' en verruiming van visie. Maar in de praktijk is er vaak nauwelijks ruimte voor leerprocessen tijdens het werk. Hoe kun je kennis productief maken? Is kennis te managen? Kun je leren leren? En kun je anderen leren leren?

Afweging van belangen

Iedereen weegt voortdurend allerlei belangen tegen elkaar af. Hoe gaat dat wegingsproces in zijn werk? Welke maatstaven worden er gebruikt om het gewicht van iets te bepalen? Hoe kan men ongelijksoortige belangen tegen elkaar afwegen?

Conflicthantering

Wanneer is het zinvol een conflict aan te gaan in plaats van het te vermijden? Wanneer is het beter vast te houden aan zijn eigen inzicht in plaats van dat van een ander over te nemen? Onder welke voorwaarden wordt onenigheid vruchtbaar?

Maatschappelijke thema's

Individualisme

In onze tijd leven mensen veel meer voor zichzelf dan vroeger. Toch hebben we ook de behoefte ergens bij te horen. En eigen ontplooiing is alleen mogelijk in contact met anderen. Hoeveel rekening moeten wij houden met die anderen? Zijn wij ook verantwoordelijk voor hen?

Consumptie

Wij kopen elk jaar meer spullen. Het gevecht om goederen is soms direct zichtbaar. Hoe moet men dat beoordelen? Duidt het op de kracht van de vrije markt of op een gebrek aan beheersing? Leven wij om te consumeren of consumeren wij om te leven?

Vooruitgang

Wetenschap en techniek hebben ons leven heel anders gemaakt dan dat van voorgaande generaties. Wat zijn daarin de verbeteringen? Wat zijn verslechtingen? Brengt de vooruitgang ons verder?

Tolerantie

Mensen hebben tegenwoordig heel verschillende normen. Verdraagzaamheid is daarom van groot belang. Maar niet alles mag worden toegelaten. Waar ligt de grens van tolerantie? En waarom daar?

Verzorgingsstaat

De overheid zorgt voor het algemene belang, de burgers voor hun eigen belang. Maar de burgers doen een steeds groter beroep op de overheid. Welke algemene belangen dient de overheid te bevorderen? In welke mate? En wat moet aan de burgers zelf worden overgelaten?

Milieu

Lucht, water en aarde worden bedreigd door onze leefwijze en produktiemethoden. Door welke oorzaken in onze houding of manier van denken heeft het zover kunnen komen? Wat moet daarin veranderen om onze natuurlijke omgeving te herstellen?

Integratie

Het vreemdelingenvraagstuk krijgt steeds meer aandacht. Moeten allochtonen een deel van hun oorspronkelijke identiteit opgeven omwille van integratie in de Nederlandse samenleving? Hoe moet de multiculturele samenleving van de toekomst eruit zien?

Klassieke thema's

Vrijheid

Vrijheid wordt altijd als iets zeer begerenswaardigs beschouwd. Maar wat houdt het eigenlijk in? Welke vormen van vrijheid zijn de moeite waard? Hoe vrij zijn wij? En als ónze vrijheid andermans ónvrijheid betekent, waar liggen dan de grenzen van onze vrijheidsdrang?

Geluk

Sommigen willen groots en meeslepend leven, anderen kalm en onverstoort. Is geluk of floreren voor iedereen iets anders? Of zijn er algemene regels voor, waar men zich maar beter aan kan houden? En is het iets wat je kan leren?

Vriendschap

Een van de grootste genoegens in het leven is het hebben van vrienden. Wat maakt iemand tot een vriend? Waaruit bestaat het plezier van vriendschap precies? Kan je vriendschappen wel máken?

Waarheid

Wij hebben geleerd dat je nooit mag liegen. Toch komt het soms veel beter uit de waarheid enigszins te verdraaien. Moeten we dat maar accepteren als 'menselijk tekort'? En zo ja, hoever mag men gaan met dat verdraaien?

Gevoel

Soms is het beter zijn hart te volgen, soms beter zijn verstand te gebruiken. Wanneer geldt het een, wanneer het ander? Is het uiten van gevoel een teken van zwakte of van kracht? Is gevoel niet vaak rationeler dan verstand?

Goed en kwaad

Veel dingen zijn fout in de wereld. En zelf zijn we ook geen heiligen. Moeten we daar maar mee leren leven? Of juist niet? Wat maakt onze pogingen om van alles en nog wat te veranderen zinvol? Wanneer noemen we iets goed?

Schoonheid

Over smaak valt wel degelijk te twisten. Wanneer heeft iets kwaliteit? Wat is er vereist om die kwaliteit te kunnen waarnemen? In hoeverre is een kwaliteitsoordeel subjectief?